

Ny studie om krisstöd i kommunerna: akut krisstöd för skjutningar och skottlossningar krävs

Jörgen Lundälv

Docent i socialt arbete, Göteborgs universitet. Docent i trafikmedicin, Umeå universitet. E-post: jorgen.lundalv@socwork.gu.se.

Samtidigt som kirurger förkovrar sig i avancerat medicinskt ombändertagande av personer som blivit utsatta för skottskador och polisen rycker ut på skottlossningar finns det påtagliga brister i det akuta krisstödet som ges i olika krisstödsgrupper. Det borde vara självklart att alla medborgare som drabbas av skjutningar och skottlossningar i sin närmiljö borde kunna ges akut krisstöd av välutbildade krisstödsarbetare precis som trafikskadade erbjuds sådant stöd. Därför borde socialarbetare också ges utbildning i att möta drabbades som utsatts för skjutväld. Det skriver Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet och docent i trafikmedicin vid Umeå universitet.

Det är märkligt att hantering av kris-händelser i samhället ses på olika sätt beroende på vilka yrkesgrupper som har att hantera dessa händelser på ett optimalt sätt. Inom hälso- och sjukvården måste naturligtvis läkare – kirurger inom traumaområdet se till att klara av att hantera patienter som utsatts för skottskador likaväl som de måste klara av att möta patienter som utsatts för betydande kraschväld i samband med en trafikolycka. Det finns många likheter mellan skjutningar, skottlossningar och trafikolyckor i vägtrafiken. Samtliga händelser kan antingen vara avsiktliga eller oavsiktliga. De är dessutom

krishändelser som inträffar plötsligt och oväntat för omgivningen. Inte sällan är det flera personer som drabbas av skador och till och med av dödligt våld.

Resurser som inte används

Alla kommuner måste ha en krisstödsgrupp s.k. POSOM-grupp som ska aktiveras vid en krishändelse. Alla kommuner har enligt Kommunallagen ett s.k. vistelseansvar som innebär att alla medborgare som vistas i kommunen har rätt att få akut krisstöd vid en krishändelse. Trots detta finns det kommuner i landet som inte har någon krisstödsgrupp. Och trots vistelseansvaret så finns det kommuner som har sådana grupper som inte aktiveras förrän det är fråga om en större olycka eller krishändelse som exempelvis en större busskrasch. En studie som gjorts vid Göteborgs universitet visar att det finns stora skillnader mellan kommunerna i krisstöd i praktiken. Enligt min mening är detta allvarligt att befintliga resurser inte används vid till exempel skjutningar och skottlossningar där ett flertal människor blir drabbade och påverkade. Ett annat resultat av undersökningen visar att det finns kommuner som har krisstödsgrupper men som inte tränar eller övar psyko-

socialt omhändertagande. Det finns exempel på krisstödsarbetare i dessa grupper som inte anser sig ha tid att delta i utbildning och i övningar. Enligt min mening borde detta ställas som ovillkorliga krav för att överhuvudtaget få vara en medarbetare i en krisstödsgrupp.

Förebyggande arbete krävs

Undersökningen som omfattar totalt 223 krisstödsgrupper visar också att i hälften av kommunerna så har POSOM-ledarna ingen erfarenhet av att möta medierna vid en krishändelse. Internationell forskning men också andra erfarenheter i Sverige har visat att medierna har en viktig roll vid rapporteringen av en olycka och katastrof. Genom att krisstödsgrupperna blir mer delaktiga och tillgängliga för press, radio och tv så är det min övertygelse att alla människor kan få tillgång till det akuta krisstödet som finns. Därför måste kommunernas krisstödsgrupper arbeta mer förebyggande, bjuda in medierna och berätta om sin verksamhet. Att krisstödsgrupperna har utbildade medarbetare som kan möta människor som utsatts för skjutningar, skottlossningar och våld måste vara en självklarhet. Därför måste bland annat socialarbetare (men även andra professioner) i POSOM-grupperna få sådan utbildning och beredskap. Erfarenheter från stödinsatser vid skjutmassakern i Utöya (2011, 69 döda) i Norge och skolskjutningarna i Helsingfors (2007, 9 döda), i Kauhajoki (2008, 10 döda) i Finland under senare år borde kunna användas för framtiden.